



Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen



Sörnäistenrannan-Hermanninrannan osayleiskaavaehdotus,
vaikutusten arvioinnit

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen 6

Johdanto

Sörnäistenrannan ja Hermanninrannan (Kalasataman) osayleiskaavasta on luonnosaineiston liitteeksi tehty alustavat vaikutusten arvioinnit. Seudun alue- ja yhdyskuntarakenteen muutoksia ohjaavat valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet, maakuntakaava sekä yleiskaavoitus. Tähän raporttiin on koottu nämä teemat ja arvioitu niiden pohjalta osayleiskaavan vaikutuksia alue- ja yhdyskuntarakenteeseen.

Yhdyskuntarakenteella on moninaisia vaikutuksia elinympäristön laatuun ja ihmisten jokapäiväisen elämän sujumiseen. Yhdyskuntarakenteessa kaikki vaikuttaa kaikkeen ja vaikutusten väliset kytkökset ovat moninaisia. Yhdyskuntarakenne luo edellytykset asumiselle, työlle, vapaaajan vieton, palveluille, tuotannolle ja niiden välisille yhteyksille. Aluerakenne on yhdyskuntarakennetta laajempi käsite, esimerkiksi eri paikkakuntien ja seutujen suhte toisiinsa.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet täsmentävät maankäyttö- ja rakennuslain yleisiä tavoitteita. Lain mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteutumista.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan toimivan aluerakenteen runkona tulee kehittää pääkaupunkiseutua, maakuntakeskuksia sekä kaupunkiseutujen ja maaseudun keskusten muodostamaa verkostoa. Valtakunnallisissa alueiden käyttötavoitteissa on oma lukunsa Helsingin seudun erityiskysymyksistä. Tavoitteet kohdentuvat erityisesti koko seudun rakenteen kehitykseen ja yhdyskuntarakenteen hajautumisen ehkäisyyn. Helsingin seudulla tulee luoda alueidenkäytölliset edellytykset asuntorakentamiselle ja sen tarkoituksenmukaiselle sijoittumiselle, joukkoliikenteelle sekä hyvälle elinympäristölle.

Osayleiskaava noudattaa tavoitteiden linjaa: liikenteellisesti merkittävien solmukohtien asemaa vahvistetaan sekä työpaikka-alueina että palvelukeskuksina. Kalasataman toteuttamisen myötä seudun asuntotarjonta lisääntyy ja monipuolistuu. Samalla kohentuu itäisten kaupunginosien tilanne, kun virkistysalueet ja palvelut paranevat sekä työpaikkatarjonta lisääntyy. Kalasataman tavarasatama-alueiden toimintojen siirtymisellä Vuosaaren uuteen satamaan ja nykyisen satama-alueen kehittämisellä asuin- ja työpaikka-alueiksi on merkittävä yhdyskuntarakennetta eheyttävä vaikutus.

Maakuntakaava

Uudenmaan maakuntakaavan tavoitteena on mm. eheä aluerakenne. Tavoitteet yhdistyvät valtakunnallisista maankäytön tavoitteista, Uudenmaan liiton suunnitelmista ja ohjelmista, Uudenmaan ympäristöohjelmasta sekä jäsenkuntien kannanotoista.

Uudenmaan maakuntakaavan on Maakuntavaltuusto hyväksynyt 14.12.2004 ja parhaillaan se on ympäristöministeriössä vahvistettavana. Maakuntakaavassa Kalasataman alue on pääosin taajamatoimintojen aluetta, samoin kuin voimassa olevassa seutukaavassa. Energiahuollon alue on merkitty Hanasaareen kohdemerkinnällä. Myös alueelle idästä saapuva 400 kW voimalinja on maakuntakaavassa. Itäväylän pohjoispuoliselle ranta-alueelle on merkitty virkistysaluevaraus, joka jatkuu yhtenäisenä vyöhykkeenä Toukolan rantapuistoon. Kalasataman osayleiskaavaluonnos noudattaa maakuntakaavan maankäyttölinjauksia.



Ote Uudenmaan maakuntakaavasta

Maakuntakaavan mukaan merkittävimmän kasvun Uudellamaalla vuoteen 2030 mennessä on ennustettu suuntautuvan pääkaupunkiseudulle. Helsingin mahdollisuuksia ottaa vastaan uutta väestöä säätelee asuntorakentamiseen soveltuvan ja käytettävissä olevan maan riittävyys. Osayleiskaavalla varmistetaan osaltaan asuntorakentamismahdollisuuksia Helsingissä ja erityisesti kantakaupungissa.

Yleiskaava 2002



Ote Yleiskaava 2002:sta

Yleiskaava 2002:ssa on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti tutkittu mahdollisuudet yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen, eikä uusia huomattavia asuin- tai työpaikka-alueita ole sijoitettu irralleen olemassa olevasta yhdyskuntarakenteesta. Helsingin pääkaupunkiasemaa ja kansainvälistä edustavuutta on pidetty tärkeinä lähtökohtina. Olemassa olevia rakenteita on hyödynnetty ja pyritty edistämään elinympäristön laadun parantamista. Yleiskaavan keskeisinä lähtökohtina ovat 1990-luvun voimakas väestönkasvu ja ennusteet tulevasta kasvusta sekä toisaalta nykyisen väestön asumistason parantamistavoite.

Yleiskaavan merkittävin alue- ja yhdyskuntarakenteeseen vaikuttava muutos on satamatoimintojen siirtäminen Vuosaareen ja vapautuvien alueiden ottaminen asunto- ja toimitilarakentamiseen. Muutosprosessi tulee olemaan kan-

takaupungin mittavin teollistumisen jälkeisellä ajalla. Kalasatama on yksi näistä kantakaupungin isoista muutosalueista.

Kaupunginvaltuuston 26.11.2003 hyväksymä Yleiskaava 2002 on saanut lainvoiman 23.12.2004. Korkeimpaan hallinto-oikeuteen tehdyt jatkovalitukset eivät koske tätä aluetta. Yleiskaavassa Kalasataman alue on merkitty pääosin kerrostaloalueeksi, missä on asumisen lisäksi toimitilarakentaminen sallittua. Tulevan Kalasataman metroaseman kohdalla on keskustatoimintojen aluetta. Hanasaari A -laitoksen ja viereisen hiilikasan alue on esitetty muutettavaksi asuinalueeksi, uudemman Hanasaari B laitoksen alueella on teknisen huollon aluevaraus. Ranta-alue on varattu virkistysalueeksi, johon rajautuu merellisen Helsingin länsireuna.

Yleiskaavassa suunnittelualueeksi merkityn Kalasataman uudisrakentamiseen on mitoitettu uutta kerrosalaa, joka sisältää 500 000 kem² asuntoja ja 340 000 kem² toimitilaa. Yleiskaavan toteuttamissuunnitelmassa Kalasataman alue on merkitty toteutettavaksi luokissa I (kausi 1998-2010) ja II (kausi 2011-2020). Suunnittelualue-merkintä viittaa siihen, että yleiskaavassa esitettyjen alueen maankäyttömuotojen sijainti ja rajaukset ratkaistaan yksityiskohtaisella kaavoituksella.

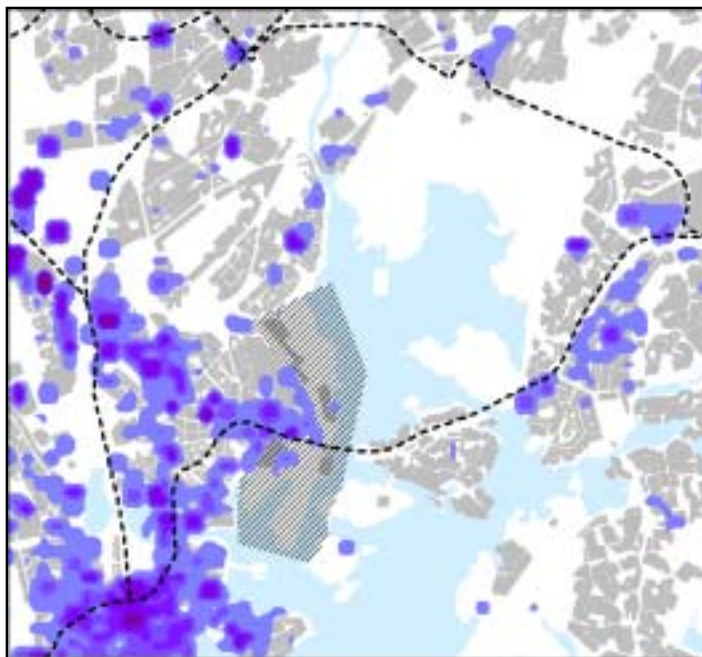
Yleiskaavan mukaan Helsinki kehittyy tiivistyvänä ja eheytyvänä kaupunkina, jossa vihreys, väljyys ja monimuotoisuus säilyvät. Uuden asuntorakentamisen kasvu painottuu Helsingin keskustaan ja kantakaupunkiin alueille, joiden aikaisemmat toiminnot ovat väistymässä. Kalasataman osayleiskaava noudattaa maankäytön sekä rakentamismäärien osalta yleiskaavan sisältöä.

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Kalasataman ja muiden satamatoiminnoilta vapautuvien alueiden rakentuminen vahvistaa kantakaupungin ja pääkeskuksen asemaa alue- ja yhdyskuntarakenteessa. Aluerakenteellisesti on tärkeää kehittää seudun pääkeskusta toiminnoiltaan ja asuntokannaltaan monipuolisena siten, että aluerakenne tiivistyy ja toimivuus paranee.

Kalasatama rakentuu ydinkeskustan ja Arabianrannan väliin liittäen koko uuden tiiviin rantarakenteen keskustan reunaan. Yhteydet alueen läpi ovat tärkeitä, koska niillä voidaan parantaa nykyisien yhteyksien puutteita ja samalla niveltää Kalasatama osaksi kantakaupungin toimivaa kokonaisuutta. Kumpulan ja Arabianrannan kampusten saumaton liittyminen Kalasataman kautta Sörnäisten ja Teollisuuskadun työpaikka-alueisiin on ratkaisevaa keskustan itäisen työpaikkaklusterin vahvistamisessa. Kalasa-

tamasta itsestään tulee Pasilasta Teollisuuskadulle ulottuvan akselin toinen pää, mikä entuudestaan voimistaa nykyistä kehitystä.



Suurimmat työpaikkojen määrät Kalasataman lähialueella ovat keskustan lisäksi Pasilan suunnassa. (Lähde: SeutuCD 03 / YTV)

Uuden metroaseman ympärille rakentuu uusi keskus, joka linkittää alueen osaksi metrokeskusten nauhaan ja yhdistää alueen Itä-Helsingin suuntaan. Samalla keskus tulee olemaan yksi kantakaupungin keskusverkon osa, joka täydentää verkon kattavuutta. Kyse on ainoastaan kantakaupungin metrokeskuksesta, joka suunnitellaan alusta asti käyttötarkoitukseensa. Näin ollen keskukseen voidaan tehdä tarkoitukseen sopivat parhaat ratkaisut ja hyvät yhteydet kaikilla liikennemuodoilla.

Kalasataman paikalliset vaikutukset ovat myös merkittäviä. Kun rannat avautuvat kaikkien lähialueen asukkaiden käyttöön, kytkeytyvät lähialueen kaupunginosat uudesta suunnasta rantaan ja merellisiin virkistysalueisiin.

Lähdeaineistot

Teksti pohjautuu osin yleiskaava 2002:n yhteydessä laadittuihin raportteihin: "Arvio 5, Yleiskaavan vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä virkistysaluerakenteeseen" ja "Helsingin yleiskaava 2002, ehdotus, luonnoksen vaikutusten arviointi". Lisäksi lähdeaineistona on käytetty Ympäristöministeriön internet-sivuilla olevaa aineistoa valtakunnallisista alueiden käyttötavoitteista. Maakunta-kaavaa koskevan osuuden tausta-aineistona on ollut Uudenmaan maakuntakaavan kartta ja selostus, jotka maakuntavaltuusto on hyväksynyt 14.12.2004.